

AZ ÓKORI SZÍNHÁZ

Láttál már színházi előadást? Volt benne tánc, ének, zene, párbeszéd?

Ezek a **színjátszási formák** már **több ezer éve** léteznek.

Azért szeretjük a **színházi előadásokat**, mert a látottak nemcsak **szórakoztatnak**, de **tanulással is szolgálhatnak**. Saját problémáinkra ismerhetünk bennük. A **dráma** – amelyről már tanultál is korábban – színpadra szánt alkotás, eseményt ábrázol. Formáját tekintve **párbeszédkekből és monológokból** áll.

Középpontjában gyakran az ellentétes célokat képviselő főszereplők kiélezett **konfliktusa** áll.

A **színjáték** ezeknek az írott **műveknek a színházi, színpadi előadása**.

A dráma megjelenítése a színészi **mozgáson, gesztuson, mimikán és szövegen** alapul. Körülbelül 2500 évvel ezelőtt az **antik Görögországban** élte fénykorát a dráma és a színjáték.

Gyökerei **Dionüszosz**, a szőlőtermelés, a bor és mámor istenének kultuszához kapcsolódnak. **Tiszteletére évente négyszer megrendezett ünnephez köthető**. A legnagyobb ilyen ünnep **Athénban** volt. Ilyenkor három tragédiaszerző 1-1 tetralógiáját, vagyis **három tragédiából és egy szatírijátékből** álló alkotását adták elő a színházban. A szatírijáték oldott hangvételű, Dionüszoszt dicsőítő dráma.

A **győztes** drámaíró **nagy megbecsülésnek** örvendett, azonban utolsóként végezni igen nagy szégyent jelentett. A szabad polgárok alig várták ezeket az ünnepeket.

Több ezer ember követte figyelemmel ezeket a versenyeket. Ennyi nézőnek azonban helyet is kellett keríteni! Így épültek meg az **első színházak**. A legelső **Athénban**, az Akropolisz déli lejtőin épült meg, és Dionüszosz-színház volt a neve.

Ez egy **félkör alakú, nyitott** színház volt. A nézőtér a domboldalba vésett padosorokból állt. 10-12 ezer nézőt is be tudott fogadni. Az alján volt a kar helye. Ez előtt volt a keskeny, félköríves színpad.

A háttérben a kellékek tárolására, a színészek átöltözésére szolgáló fal volt, amely királyi palota vagy templom homlokzatát ábrázolta.

A színház különlegessége a **kitűnő akusztikájában** is rejlik. A közepén álló színész suttogása még a legfelső sorokból is hallható volt. Nemcsak a színház, az előadások is másképp néztek ki, mint manapság.

Nem volt függöny, díszlet, és a maximum **három színész** lépett színpadra **díszes öltözékben**. Ehhez egy **különleges lábbelit** is viseltek, amely mintegy 30 cm-rel magasította meg őket.

A legszembeütőbb mégis a különböző **MASZKOK** viselése volt, melyek egész fejet befedték, és a színük mutatta, hogy milyen szereplő is van a színen. A vörös maszk pl. a királyra utalt, a fehér női alakra, de a színek az érzelmeket is tükrözhatték: például a vörös a haragot, a fehér a félelmet, a sárga az irigységet.

A színészek **csak férfiak** lehettek, s egyszerre maximum hárman voltak a keskeny színpadon. A kar vagy **kórus** 12-15 főből állt, szerepük az érzelmek kifejezése és a látottak kommentálása, a párbeszédesek elválasztása, olykor értelmezése volt. Kivált közülük a **karvezető**, a színészek vele is folytattak párbeszédet.

Olvasd el Az ókori színház című szöveget, és válaszolj a kérdésekre!

1. Miért szeretjük a színházi előadásokat? 2p

.....

2. Mi áll a dráma középpontjában? 1p

.....

3. Melyik görög városban volt a legnagyobb „színházünnep”? 1p

.....

4. Milyen színdarabokat adtak elő ezen az ünnepen? 2p

.....

5. Hogy nézett ki az ókori görög színház? Írj 3 jellemzőt! 3p

.....

6. Milyenek voltak (hogyan néztek ki) a színészek? Írj 3 jellemzőt! 3p

.....

A RENESZÁNSZ KOR SZÍNHÁZA

Szoktál színházba járni? Elgondolkodtál már azon, hogy vajon az előadások milyen formában és épületben zajlottak korábban? Repüljünk vissza az időben 400 évet! A **reneszánsz kor Angliájában**, Londonban vagyunk.

Pillantsunk be egy színházi előadásra!

Láthatjuk, hogy a középkorban igen kedvelt vallásos színjátékformák átalakulóban vannak. Helyükre a **színpadra szánt világi és történelmi témájú alkotások, a tragédiák és vígjátékok** lépnek.

Egyre több **vándorszínész-társulat** működött, a **nézők** pedig már nem a Biblia-feldolgozásokat kívánták megtekinteni, hanem **szórakozni, sírni és nevetni akartak**.

1581-ben megépült az **első igazi színház**, a The Theatre épülete.

Számos új színház és hivatásos társulat követte. Közülük is kiemelkedett az 1599-ben emelt és 1613-ig működő **The Globe**, a kor legismertebb drámaírójának, William **Shakespeare**-nek és társaságának otthona.

Tegyünk egy sétát a Globe-ban!

Ez a Temze folyó mellett álló nyilvános színház kívülről nyolcszög, belülről kör alakú, és nyitott fedelű. Több ezren is elférhettek itt. Nevét a bejárat fölött elhelyezett földgömből kapta.

A **színpada hármasszoros osztású**: első, hátsó és felső színpadon játszhattak a színészek. De még függönyt, díszletet, kelléket ne keressünk! A nézők nagy része állva tekinthette meg az előadásokat, a tehetősebbek páholyokból kísérhették figyelemmel a darabokat.

A **mai színház szerkezetével egyezően** a színpad mögött találjuk az öltözőket, és a különböző technikai gépezeteket. A süllyesztők, emelők működtetése is innen történik. A felső színpad mellett tornyocskák emelkednek, ezekben kapnak helyet a muzsikuskok és zajmesterek.

A **csak férfiakból** álló, 12-15 fős társulat tagjai nagyon **díszes, korhű jelmezekben** szerepeltek. Az ókori hagyományok folytatásaként még mindig csak férfi színészek játszottak, a női szerepeket fiatal, 14-15 éves fiúk adták elő.

Az **előadások kezdetét zászló** felvonása jelezte 14 órakor. Ennek színe mutatta az aznapi darab műfaját: a fekete tragédiát, a piros történelmi drámát, a fehér komédiát jelzett.

A Globe 1599–1613-ig üzemelt, egy színpadi ágyútűz vetett véget a színháznak. Az épület pontos mását a XX. század végén – az eredeti helyszínen – újjáépítették.

Olvasd el A reneszánsz kor színháza című szöveget, és válaszolj a kérdésekre!

1. Melyik országba kell gondolatban visszarepülnünk? 1p

---

2. Milyen színdarabokat játszottak főként a reneszánsz korban? 2p

---

---

3. Hogy hívták Shakespeare színházát? 1p

---

4. Miről kapta a nevét? 1p

---

5. Hogy nézett ki ez a színház? Írj 3 jellemzőt! 3p

---

6. Milyenek voltak (hogy néztek ki) a színészek? Írj 2 jellemzőt! 2p

---

---

7. Mi jelezte az előadások kezdetét? 1p

---

8. Mi lett a sorsa Shakespeare színházának? 1p
